

15. Trump says US will withdraw from nuclear arms treaty with Russia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.theguardian.com/world/2018/oct/20/trump-us-nuclear-arms-treaty-russia>

References

1. Donald Tramp vstupyv na posadu prezidenta SShA: choho chekaty Ukraini?/ Tarasenko N.// [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2629:zovnishnopolitichnij-kurs-d-trampa-2&catid=63&Itemid=393
2. Jaderna doktryna Putina./Piontkovskiy A.// [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://nv.ua/ukr/opinion/piontkovskiy/jaderna-doktrina-putina-2497525.html>
3. Nova stratehiia Trampa: "Myr cherez sylu" [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.dw.com/uk/nova-stratehiia-trampa-myr-cherez-sylu/a-41852881>

The article focuses on the US National Security Strategy, which was adopted in 2017 with the advent of a new US president. In particular, the US policy towards Russia is analyzed, based on this document and the distinction between this policy and the personal attitude of Trump to Russia. It also focuses on the real US actions towards Russia that take place either in contravention of the strategy or contrary to the words of Trump.

Key words: USA, Russia, National Security Strategy, elections, politics.

УДК 378.4(430-21):94(4-191.2-67).477)
ББК63.3

Андрій Савчук

ПРОФЕСІОГРАМА ФАХІВЦЯ-МІЖНАРОДНИКА КРИЗЬ ПРИЗМУ ПІДГОТОВКИ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ДЕРЖАВАХ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ЧЕТВІРКИ

Розкрито питання професійної підготовки фахівців у галузі міжнародних відносин у державах Вишеградської четвірки. Акцентовано на особливостях організації навчального освітнього процесу в Академії дипломатії Міністерства закордонних справ Польщі у Варшаві, а також на головних цілях та завданнях підготовки майбутніх фахівців-міжнародників. Визначено основні компетенції, якими повинні володіти дипломовані фахівці у галузі міжнародних відносин, відповідно до програмних документів. Наголошено на важливості та необхідності використання позитивного зарубіжного досвіду у підготовці кадрів для міжнародної діяльності на теренах України.

Ключові слова: професійна підготовка, фахівець у галузі міжнародних відносин, дисципліни, держави Вишеградської четвірки, навчальний процес.

У системі міжнародних відносин сьогодні відбуваються зміни, що ставлять на порядок денний необхідність пошуку шляхів модернізації дипломатичних служб, удосконалення підготовки дипломатичних кадрів. Закономірно, що ця проблема є надзвичайно актуальною для України, яка, реформуючи свою дипломатичну службу, дбає про підвищення рівня підготовки дипломатичних працівників, щоб посісти гідне місце на міжнародній арені.

Окрім того, актуалізується людський чинник у дипломатичній службі. Дієвість і результативність роботи, прагматизм у взаєминах з міжнародними партнерами, чітке бачення ролі та місця України у площині світових координат у поєднанні з динамізмом, оперативністю, жвавим розумом – ось той чинник, який є умовою успіху кожного українського дипломата. Саме такій категорії дипломатів під силу адаптувати інструментарій української зовнішньої політики до викликів глобалізованого світу. Завдання, які нині стоять перед українською дипломатією, формуються новітніми зовнішньополітичними реаліями, що вимагають від професіоналів-міжнародників постійного пошуку нових підходів та шляхів захисту національних інтересів. За таких

умов корисним може стати досвід підготовки дипломатичних працівників у державах Центральної Європи.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що всебічний аналіз системи підготовки дипломатичних кадрів у цьому регіоні уможливить створити більш повне уявлення про європейський досвід підготовки фахівців-міжнародників, окреслити їхню професіограму, особовий склад дипломатичної служби, а також комплексно розглянути систему інституцій, які забезпечують кадровий потенціал для дипломатичної служби в державах Центральної Європи. Це дасть змогу порівняти їх із сучасними завданнями кадрової політики, яку розв'язують відповідні інституції в Україні, зокрема й освітні.

З огляду на це набуває значущості проблема інтегрування національної системи освіти в європейський освітній простір, що вимагає пошуку оптимальних шляхів забезпечення якісно нового рівня професійної підготовки фахівців з міжнародних відносин, яка повинна здійснюватися, з одного боку, на засадах збереження національних надбань, з іншого, використання найкращих зразків світового досвіду.

Під цим кутом великий науковий інтерес становить досвід держав Центральної Європи, зокрема Вишеградської четвірки – Польщі, Чехії, Словаччини, Угорщини. Вони слугують для України зразком високого рівня професійної підготовки дипломатичних кадрів відповідно до світових стандартів.

Мета статті – означити складники професіограми фахівця-міжнародника крізь призму підготовки дипломатичних працівників у державах Вишеградської четвірки.

Порушена в назві статті наукова проблема має міждисциплінарний характер, є об'єктом вивчення не тільки таких галузей знань, як міжнародні відносини, політологія, історія Європи, а й педагогіки, психології. Це складна та багатовимірна проблема. Утім, у площині наукових досліджень учених-міжнародників та політологів вона не знайшла належного відображення. Певні напрацювання мають у цій царині науковці-педагоги, зокрема К. Істоміна (професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук з міжнародних відносин в університетах Канади), В. Третько (теорія і практика професійної підготовки магістрів міжнародних відносин в системі університетської освіти Великої Британії) – автори дисертаційних праць, виконаних під кутом порівняльно-педагогічних досліджень, а також студії науковців з проблем підготовки фахівців у галузі міжнародних відносин (К. Долгош, Н. Замкова, М. Клепар, А. Козак, Г. Копил, О. Тарасова та ін.), зокрема наукову цінність мають дослідження вчених закордоння (С. Армстронга (S. Armstrong), Дж. Біггема (J. Biggam), Н. Воллімена (N. Walliman), Н. Гілберта (N. Gilbert), Р. Девіса (R. Davies), Т. Керрі (T. Kerry), С. Поттера (S. Potter), Дж. Тейлора (J. Taylor) та ін., які підтверджують актуальність проблеми підготовки дипломатичних кадрів, досліджують її теоретичні та практичні засади [4].

Важливо зазначити, що ця проблема актуалізується і з огляду вивчення ролі особистості в царині міжнародних відносин загалом та міждержавних стосунках зокрема, що є відносно новою теоретичною проблемою міжнародних відносин, яка ставить під сумнів державоцентричний підхід до аналізу міжнародно-політичних процесів. До сьогодні вплив чинника особистості на зовнішню політику держави не був предметом міжнародно-політичного аналізу. Велика стриманість щодо теми «чинника особистості», яку можна побачити в літературі, присвяченій міжнародним відносинам, є результатом збігу теоретичних, ідеологічних та практичних причин, які широко сприяли утвердженню аксіоми про те, що особа існує поза предметом міжнародно-політичного аналізу. Постає питання про залучення до аналізу сфери зовнішньої політики наукових методів, ступінь об'єктивності яких є на лад вищим за «суб'єктивні», інтуїтивні методи, що базуються винятково на компетентності, досвіді або особистих здібностях окремої особи. Значна кількість подібних методів була розроблена

фахівцями американських шкіл прикладної політології, теорії міжнародних відносин та інших, суміжних до них дисциплін. Істотну вагу тут мають дослідження так званого особистісного, іншими словами, суб'єктивного чинника, його ролі у формуванні національної політики та впливу на зовнішньополітичний курс держави – дослідження, – використовуючи одну з популярних концепцій політичної науки 19-го сторіччя, – «ролі особистості в історії» [2, с. 2].

Теоретичне вивчення порушеної проблеми, результати аналізу професійної підготовки дипломатичних кадрів у державах Вишеградської четвірки та в Україні уможливили означити низку суперечностей між:

необхідністю розвитку міжнародної співпраці на тлі нестабільної суспільно-політичної і соціоекономічної ситуації та потребою в удосконаленні системи підготовки компетентних дипломатичних кадрів, які здатні фахово, якісно виконувати професійні обов'язки на міжнародній арені; викликами та потребами, які ставить перед фахівцями з міжнародних відносин сучасний глобалізований світ, і недостатнім рівнем професійної компетентності спеціалістів з міжнародних відносин, необхідним для ефективної реалізації професійних функцій; потребою у вивченні зарубіжного досвіду підготовки дипломатичних кадрів і відсутністю його системного вивчення й узагальнення у вітчизняній освітній теорії і практиці, абсолютною відсутністю досліджень у ділянці професійної підготовки фахівців з міжнародних відносин у державах Центральної Європи; чинними вимогами ринку праці і розвитком системи українських закладів вищої освіти в контексті міжнародного освітнього простору та формуванням відповідної нормативно-правової бази, необхідністю професійної підготовки фахівців з міжнародних відносин відповідно до європейських стандартів, необхідністю творчого поєднання як традиційних, так і інноваційних освітніх моделей на основі використання здобутків закордоння; вимогами до професіоналізму фахівців-міжнародників, які ставить сьогодні світова спільнота, та недосконалістю механізмів до процесів добору дипломатичних кадрів, структурування змісту професійної підготовки фахівців з міжнародних відносин; тощо.

За таких обставин корисним і потрібним для України є вивчення досвіду підготовки дипломатичних кадрів у державах Вишеградської четвірки (1991-2004 рр.), яка забезпечила успішний розвиток держав-учасниць, активне просування їх на шляху до інтеграції в ЄС та НАТО.

Вишеградська четвірка – об'єднання чотирьох центральноєвропейських держав (Польщі, Чехії, Словаччини, Угорщини), утворене в результаті зустрічі президентів і прем'єр-міністра трьох постсоціалістичних країн – Леха Валенси, Вацлава Гавела, Йозефа Антала 15 лютого 1991 року в угорському місті Вишеград, у якому була підписана спільна декларація про прагнення до інтеграції в європейські структури. У літературі нерідко це об'єднання називають Вишеградською трійкою або Вишеградський трикутником, оскільки на початку свого утворення воно включало в себе лише трьох членів: Чехословаччина як єдина держава припинила існування ще 1993 року. Для нас важливим є той факт, що всі члени Вишеградської групи 1 травня 2004 року стали членами ЄС. У такому контексті важливим є вивчення досвіду міжнародної діяльності означених країн, зокрема ролі в цьому процесі дипломатичного корпусу, окремих дипломатів.

У недалекому минулому в системах освіти цього регіону й України було багато спільного, проте після розпаду так званого соціалістичного табору, що спричинило утворення нових європейських незалежних держав на його теренах, істотні зміни у сфері підготовки дипломатичних кадрів відбулися в Польщі, Чехії, Словаччині, Угорщині, зокрема в напрямі європейської інтеграції. З початку 90-х років ХХ сторіччя

Україна здійснює розбудову якісно нової системи освіти, відбувається її європеїзація, а використання ефективних принципів, форм та методів підготовки кадрів у ділянці міжнародних відносин держав Вишеградської четвірки в освітній процес України уможливить ефективніше організувати аналогічний процес у нашій державі, сприятиме більш ефективній інтеграції до європейської спільноти.

Професійна підготовка фахівців-міжнародників у державах Вишеградської четвірки здійснюється динамічно та системно на засадах відкритості, демократизації, неперервності, випереджувального підходу з урахуванням потреб зовнішньої політики й економіки кожної з країн. Вона спрямована на формування дипломатичної еліти на основі поєднання найкращих європейських традицій, принципів та інноваційних технологій навчання з урахуванням освітнього досвіду кожної з країн.

Загалом зміст підготовки дипломатичних кадрів знаходить своє відображення в комплексній підготовці, яка спрямована на поглиблену фундаментальну, а також спеціальну, науково-педагогічну, організаційно-управлінську діяльність. Це відкрита структура, яка постійно еволюціонує, динамічно змінюється, реагує на виклики часу, здатна оновлювати концептуальні, структурно-змістові, організаційно-педагогічні засади підготовки фахівців у галузі міжнародних відносин, адаптовувати їх до європейських та світових моделей. Це знаходить прояв, до прикладу, в тому, що активно розробляються освітні стандарти нового покоління фахівців-міжнародників, активізується співпраця майбутніх дипломатичних працівників з міжнародними організаціями щодо стажування і практики за кордоном, актуалізуються наукові дослідження за державної підтримки, створенні системи неперервної освіти впродовж життя, мережі перепідготовки та підвищення кваліфікації дипломатичних кадрів, створенні необхідних умов для професійного розвитку міжнародників, забезпеченні моніторингу якості підготовки дипломатичних працівників відповідно до європейських та світових стандартів через діяльність відповідних інституцій (рад, асоціацій, комітетів тощо). Усе це спрямоване на підвищення якості підготовки фахівців-міжнародників, зокрема їхньої фундаментальної та науково-дослідницької підготовки, що забезпечує високу конкурентоспроможність і затребуваність на сучасному ринку праці. Відтак постає питання: якими компетентностями має володіти фахівець-міжнародник.

Учений В. Третько наголошує та низці професійних функцій майбутніх дипломатів: дослідницькій (збір, обробка, аналіз і систематизація науково-технічної інформації); проектувальній (здійснення цілеспрямованої послідовності дій щодо синтезу систем або окремих їх складників, розроблення документації для втілення та використання об'єктів і процесів); організаційній (упорядкування структури й взаємодії складових елементів системи з метою підвищення ефективності використання ресурсів і часу); управлінській – досягнення поставленої мети, забезпечення сталого функціонування й розвитку систем завдяки інформаційному обмінові); технологічній (втілення поставленої мети за відомими алгоритмами, тобто фахівець виступає як структурний елемент (ланка) певної технології); рефлексивній (здійснення контролю самоконтролю в межах своєї професійної діяльності в обсязі посадових обов'язків); прогностичній (здійснення прогнозування в професійній діяльності); технічній (виконання технічних робіт в професійній діяльності) [6].

Отже, ідеться про інноваційний універсальний комплекс професійних компетенцій. Провідний український учений М. Мальський зазначає, що світовий досвід (понад ста університетів з 16 країн-учасниць Болонського процесу; у консультаціях та опитуваннях узяли участь 5183 випускників, 998 професорів, 944 працедавці) уможливорює орієнтуватися на тридцять загальних компетенцій з трьох категорій: інструментальні, міжособистісні і системні. Зокрема, інструментальні охоплюють когнітивні здібності (здатність розуміти і використовувати ідеї та

міркування, методологічні здібності, здатність розуміти і керувати оточенням, організувати робочий час, вибудовувати стратегію навчання, ухвалювати рішення розв'язувати проблеми); технологічні уміння (уміння, пов'язані з використанням техніки, комп'ютерні навички та здібності інформаційного управління); лінгвістичні уміння; комунікативні компетенції. Міжособистісні – індивідуальні здібності, пов'язані з умінням виражати почуття і формувати стосунки, з критичним осмисленням і здатністю до самокритики, а також соціальні навички, пов'язані з процесами соціальної взаємодії і співпраці, умінням працювати в групах, брати соціальні та етичні зобов'язання. Системні – поєднання розуміння, відношення та знання, що дозволяють сприймати співвідношення частин цілого одна з одною та оцінювати місце кожного з компонентів у системі, здатність планувати зміни з метою удосконалення системи та конструювати нові системи. Системні компетенції потребують засвоєння інструментальних та базових як підґрунтя [3].

Іншими словами, у змісті підготовки дипломатичних кадрів виокремлюємо формування загальних і професійних компетенцій. Професійні компетенції насамперед визначаються виробничими функціями, типовими завданнями професійної діяльності. Загальні компетенції передбачають: умінням системно мислити, виявляти міжнародно-політичні і дипломатичні сенси і значення проблем, що потрапляють у фокус професійної діяльності; готовність використати в професійній діяльності методи прикладного політичного аналізу міжнародних процесів; готовність відповідати за свої рішення у рамках професійної компетенції, здатність ухвалювати нестандартні рішення, розв'язувати проблемні ситуації; розвиток креативності мислення, професійної ініціативи, ініціації позитивних змін; готовність перейняти на себе відповідальність і проявити лідерські якості [5].

Вагоме значення має формування нестандартного мислення, використання проблемного і творчого підходів до розв'язання поставлених завдань. Перелічені вище вимоги до якості підготовки дипломатичних кадрів увиразнені у виступі очільника МЗС Польщі В. Ващиковського перед слухачами навчальних курсів та майбутніми дипломатами, які здобувають освіту в Академії дипломатії Міністерства закордонних справ Польщі у Варшаві. Він, зокрема, зазначив, що «професія дипломата – це не тільки одна із найбільш шанованих професій, це скоріше спосіб життя, який ми обираємо для себе, для своїх рідних (...) Дипломатична служба – це, передусім, дуже почесний вид служби для Польщі. Її безсумнівний престиж пов'язаний, утім, із випробуваннями». При цьому наголосив на низці ключових положень, які сьогодні є особливо актуальними: професія дипломата вимагає безперервного навчання впродовж усього життя; дипломат повинен володіти не тільки глибокими знаннями, але і вміти адаптуватися; добрий дипломат мусить бути толерантним («Особливо щодо своїх співрозмовників, треба пам'ятати, що іноді Ви розповідаєте неприємну правду, однак це часто не особиста думка, іноді це просто правда, яку висловлюють від імені держави») [1].

Нині чинна система безперервного навчання дипломатичних працівників упродовж життя в Академії дипломатії Міністерства закордонних справ Польщі у Варшаві передбачає щорічні вишколи під час дипломатичного і консульського конкурсу, що охоплюють теоретичні та практичні заняття, навчальні поїздки, стажування у бюро та відділах МЗС Польщі та закордонних установах. По закінченні навчальної програми слухачі складають іспит та отримують відповідний дипломатичний ранг. Зазначимо, що Академію Дипломатії МЗС Польщі було відкрито

1 вересня 2016 року, до того часу майбутні дипломати навчалися у Польському інституту дипломатії.

2017 р. навчання в Академії розпочали 30 студентів з понад 300 охочих, що вдвічі більше ніж у попередні роки [1].

Варто зазначити, що міжнародні відносини в Польщі, Угорщині, Чехословаччині (з 1993 р. Чехії та Словаччини) є самостійною галуззю навчання з 1991 р.

Сьогодні в цих державах діє велика кількість приватних та державних університетів, які здійснюють підготовку фахівців у ділянці міжнародних відносин. Окрім цього, є безліч недержавних науково-дослідницьких центрів, державних та недержавних інституцій, які займають підготовкою фахівців-міжнародників. До прикладу, у Республіці Польща це: Польський інститут міжнародних відносин (PISM), Центр східних досліджень, Західний інститут, Центр міжнародних відносин, Інститут геополітики та Інститут стратегічних досліджень, Дипломатична академія PISM.

Дипломатична академія PISM є першою частиною підготовки майбутніх фахівців закордонних служб (спеціалізована частина державної служби, підпорядкована Міністерству закордонних справ). Цей навчальний заклад ставить за мету професійний розвиток державних службовців, зокрема й дипломатичних працівників, шляхом участі в навчальних курсах, семінарах з міжнародних відносин і дипломатії. Так, для дипломатів працює школа з вивчення зовнішньої політики (дев'ять місяців навчання на вихідних); курси в галузі дипломатичного протоколу; спеціалізовані семінари англійською мовою. Навчання є відкритим, доступним та індивідуальним. До 2012 р. Дипломатична академія провела перший етап вступу на консульську та дипломатичну службу. По закінченні навчання учасники освітньої програми проходили практику в департаментах МЗС, а потім практику закордоном при дипломатичній або консульській установі. Цей курс закінчився іспитом, успішне складання якого уможливило присудження відповідного диплома та включення в корпус закордонної служби [7].

Сьогодні Польський інститут міжнародних відносин (PISM) - провідний центральноєвропейський аналітичний центр, який позиціонує себе між світом політики та незалежним аналізом. PISM надає аналітичну підтримку керівникам та дипломатам, ініціює публічні дебати та поширює експертні знання про сучасні міжнародні відносини. Робота PISM ґрунтується на переконанні, що процес ухвалення рішень у сфері міжнародних відносин повинен ґрунтуватися на знаннях, які надходять від надійних та дієвих досліджень [8].

Такі ж освітні традиції у системі підготовки фахівців-міжнародників загалом властиві Чехії, Словаччині та Угорщині.

Таким чином виокремлюється одне із ключових завдань у підготовці дипломатичних кадрів – забезпечити майбутніх міжнародників новітніми знаннями, надати їм необхідну аналітичну підтримку, ґрунтовні всебічні знання в галузі міжнародних відносин, зовнішньої політики тощо.

Отже, проблема, порушена в назві статті, актуалізується у зв'язку із євроінтеграційними процесами, активізацією налагодження міжнародної співпраці, які декларує сьогодні Україна як пріоритетні напрями свого розвитку та міжнародної політики. Тому професійна підготовка фахівців-міжнародників – це передумови міжнародного позитивного іміджу України, її успішної співпраці у складі міжнародних організацій, відтак реалізації власної стратегії суспільно-політичного, соціоекономічного, освітнього поступу в контексті світових демократичних процесів. Попри те, що підготовка дипломатичних кадрів в Україні здійснюється відповідно до Конституції України, закону «Про вищу освіту» (2014), низки інших нормативних документів, вагому роль у цьому процесі відіграють напрацювання міжнародних

організацій Ради Європи, ЮНЕСКО, ООН тощо, а також європейські та світові освітні тенденції, що спричинюють необхідність інновацій у системі професійної підготовки дипломатичних кадрів, постійного оновлення змісту, форм та методів навчання. Тому досвід держав Центральної Європи, зокрема держав Вишеградської четвірки, в галузі підготовки фахівців-міжнародників, їхні ефективні стратегії щодо розв'язання міжнародних проблем, успішне входження у світовий та європейський простір, є на часі. Міжнародні відносини держав Вишеградської четвірки з країнами Європи та світу здійснюються на засадах демократизму, виваженої державної політики та її імплементації високопрофесійними фахівцями в ділянці міжнародних відносин, їхню підготовку забезпечує система вищої освіти. У досліджуваних країнах специфіка професійної підготовки фахівців-міжнародників формується на основі напрацювань як органів управління державою, так і неурядових організацій, що відображають потреби ринку праці. Специфіка професійної підготовки дипломатів охоплює різні сфери міжнародно-політичного, економічного, науково-технічного, інформаційного, політико-правового і культурного простору світу, передбачає освіту, яка гарантує фундаментальні і прикладні знання, професійний ріст, самовдосконалення, забезпечує наукові досягнення, універсалізацію і широту знань, освітні інновації, значний практичний досвід з професійної підготовки міжнародників, формування нестандартного мислення, використання проблемного і творчого підходів до розв'язання поставлених завдань тощо.

Подальшого дослідження потребує проблема перепідготовки професійних кадрів у галузі міжнародних відносин у державах Вишеградської четвірки.

- 1.Вашиковський: Дипломатія - це почесний вид служби для Польщі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу //www.polradio.pl/5/38/Artykul/291544
- 2.Головинський К.С. Фактор особистості у формуванні та здійсненні зовнішньої політики у сучасній міжнародній системі: Автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.04 / К.С. Головинський; НАН України. Ін-т світ. екон. та міжнар. відносин. – К., 2002. – 20 с.
- 3.Мальський М.З. Теорія міжнародних відносин: підручник /З. Мальський, М. М. Мацяк. – 2-е вид., перероблене і доп. – К. : Кобза, 2003.– 528 с.
- 4.Тарасова О. Професійна підготовка фахівців-міжнародників у вищих навчальних закладах США / О. Третько // Порівняльна професійна педагогіка. – 2011. - № 1. – С. 89–96.
- 5.Третько В. В. Компетентністний підхід в системі професійної підготовки майбутніх фахівців міжнародних відносин / В. В. Третько // Педагогічний дискурс : зб. наук. праць / гол. ред. І. М. Шоробура. – Хмельницький : ХГПА, 2011. – Вип. 9. – С. 349–353.
- 6.Третько В. В. Професійна підготовка магістрів міжнародних відносин Великій Британії: теорія і практика : монографія / В. В. Третько. –Хмельницький : ХНУ, 2013. – 414 с. С. 90-95
7. PISM Academy - PISM.pl. [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <https://www.pism.pl/institute/staff/diplomatic-academy>
- 8.Polish Institute of International Affairs (PISM) Polish Institute of International Affairs (PISM): OSCE Network. [Електронний ресурс]. – Режим доступу // osce-network.net/partner-institutions/list-of.../pism.

References

- 1.Vashchykovskiy: Dyplomatiia - tse pochesnyi vyd sluzhby dlia Polshchi. URL:<http://www.polradio.pl/5/38/Artykul/291544>
- 2.Holovynskiy K.S. Faktor osobystosti u formuvanni ta zdiisnenni zovnishnoi polityky u suchasni mizhnarodni systemi: Avtoref. dys... kand. polit. nauk: 23.00.04 / K.S. Holovynskiy; NAN Ukrainy. In-t svit. ekon. ta mizhnar. vidnosyn. – K., 2002. – 20 s.
- 3.166. Malskiy M. Z. Teoriiia mizhnarodnykh vidnosyn: pidruchnyk / Z. Malskiy, M. M. Matsiakh. – 2-e vyd., pereroblene i dop. – K. : Kobza, 2003.– 528 s.
4. Tarasova O. Profesiina pidhotovka fakhivtsiv-mizhnarodnykiv u vyshchykh navchalnykh zakladakh SShA. Porivnialna profesiina pedahohika. – 2011. - №1. – S. 89–96.

5. Tretko V. V. Kompetentnistnyi pidkhid v systemi profesiinnoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv mizhnarodnykh vidnosyn / V. V. Tretko // Pedagogichnyi dyskurs : zb. nauk. prats / hol. red. I. M. Shorobura. – Khmelnytskyi : KhHPA, 2011. – Vyp. 9. – S. 349–353.
6. Tretko V. V. Profesiina pidhotovka mahistriv mizhnarodnykh vidnosyn Velykii Brytanii: teoriia i praktyka : monohrafiia / V. V. Tretko. – Khmelnytskyi : KhNU, 2013. – 414 s.
7. PISM Academy - PISM.pl. URL: <http://www.pism.pl/institute/staff/diplomatic-academy>
8. Polish Institute of International Affairs (PISM) Polish Institute of International Affairs (PISM): OSCE Network. URL: <http://osce-network.net/partner-institutions/list-of.../pism>.

The problem of professional training of specialists in international relations in the Visegrad Four states is considered. Features of the educational process organization at the Academy of Diplomacy of the Polish Ministry of Foreign Affairs in Warsaw, as well as main objectives and tasks of training of future specialists in international relations, are pointed out. The basic abilities which certified specialists in international relations should possess in accordance to the program documents are determined. The importance and necessity of positive foreign experience using in personnel training for international activities in Ukraine are emphasized.

Today in the states of the Visegrad Four there is a large number of private and state universities which train specialists in international relations. In addition, there are a lot of non-state research centers, state and non-state institutions which provide training of international relations specialists. For example, in the Republic of Poland there is Polish Institute of International Affairs (PISM), Center for Eastern Studies, Western Institute, Center for International Relations, Institute of Geopolitics and Institute for Strategic Studies, Diplomatic Academy of PISM.

The content of diplomats training in the states of the Visegrad Four involves the formation of general and professional competencies of the future specialist in international relations. Professional competencies are primarily determined by production functions and typical tasks of professional activity. General competencies include: ability to think systematically; readiness to use methods of applied political analysis of international processes in professional practice; readiness to be responsible for the decisions made in the scope of professional competence, ability to make non-standard decisions, solve tough situations; development of the creative thinking, professional initiative, initiation of positive changes; readiness to take responsibility and reveal leadership qualities.

Key words: professional training, specialist in international relations, educational courses, states of the Visegrad Four, educational process.

**УДК 373.5.
ББК 74.267**

Тетяна Сокол

МЕДІАОСВІТА ТА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК КРИТЕРІЇ ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА

Стаття присвячена вивченню ролі та особливостей медіаосвіти і медіаграмотності з огляду розвитку сучасного інформаційного суспільства. Розглядаються ключові принципи медіаграмотності. Аналізується важливість медіакомпетенції, як складової професійної успішності.

Ключові слова: медіа, засоби масової інформації, медіаосвіта, медіаграмотність, медіакомпетентність.

Враховуючи особливості інформаційної епохи, сьогодні все більше уваги приділяється проблемі сприйняття дійсності. За вдалим висловом німецького соціолога Нікласа Лумана, все, “що нам відомо про наше суспільство і навіть про світ, в якому ми живемо, ми знаємо завдяки мас-медіа”. Тому важливу роль відіграє саме адекватне сприйняття медіаматеріалів. Цим займається медіаосвіта та медіаграмотність. Тому аналіз цього питання є важливим з огляду на сучасні тенденції.

Медіаосвіта пов’язана з усіма видами засобів масової інформації (друкованими, графічними, звуковими, візуальними тощо) і різними технологіями. Вона має на меті дати змогу зрозуміти, як масова комунікація використовується в різних соціумах, навчитися застосовувати медіа в комунікації з іншими людьми, забезпечує знання того, як: